

# Prolog

Jerusalems gamle bydel, 12. juni 2004

**B**egyndende tusmørke viste sig på Jerusalems himmel. Natten kom snigende i Den Gamle By, hvor Moshe og Rakel engang havde boet. Jakob og Lori Kalner var de sidste af de gamle venner, der gik efter den officielle mindegudstjeneste for professor Sachar. Gamle Alfie omfavnede det skrøbelige par i et kæmpe bjørneknus, og de græd sammen i forhallen til Moshes hjem.

Niogtrediveårige Shimon Sachar tøvede i døren til sin fars studerekammer og iagttog afskeden mellem de tre, som havde været barndomsvenner i Berlin fra før Hitlertiden. Shimon havde ikke set Jakob og Lori, siden Rakel og Shimons egen kone Susan var blevet dræbt af en palæstinensisk selvmordsbomber. Loris syn havde været dårligt dengang. Nu var hun helt blind. En kraftig, sort labrador ved navn Romeo tjente som Loris øjne. Tårer strømmede ud under hendes mørke briller. Hun var klædt i en tung, mørk frakke, men bar ikke desto mindre et højrodt tørklæde om hovedet. Lori lænede sig tungt mod Jakobs arm. Jakob, rank og distingveret som altid, var professor emeritus i arkæologi ved et af Englands større universiteter. Han lod en hånd løbe gennem den tykke manke af sølvgråt hår og klappede Alfie på ryggen. Selvom tysk var deres barndoms fælles sprog, havde de nægtet at tale sammen på deres modersmål, lige siden de flygtede fra Nazityskland. De talte engelsk med tydelig accent og fik Shimon til at smile, mens han lyttede.

Lori lagde hånden på Alfies kind. ”Alf, kære ven, vi kom, så snart der var et fly.”

”Fint nok. Syv dage siden Moshe fløj væk,” bemærkede Alfie og strøg Loris tårer væk med sin tommelfinger. ”Vi er næsten de eneste, ikke? De eneste tilbage?”

Jakob omfavnede Alfie igen. ”Denne nye generation. De unge israelere får visa til Tyskland eller Polen, i tilfælde af at tingene går dårligt i Israel.”

”De har glemt alt.” Alfie bredte hænderne ud. ”Hvis der havde været et Israel i 1936... ikke? Hvis bare. Hvor mange ville så være i live?”

Således blev verdens visdom gjort til skamme af de enfoldige, funderede Shimon.

Alfie, den blide gamle mand, der roligt havde overlevet krige og forfølgelser for otte årtier siden, vidste meget godt, hvorfor Israel måtte overleve. Alfie, Lori og Jakob var de sidste, der kunne fortælle historien.

Lori overrakte Alfie en tyk samling dokumenter i forsegleet indpakning og sagde: ”Til Shimon. Jakobs breve. Mine dagbøger. Vores historie. Os tre. Noget at føje til de andre erindringer. En dag. Ja, en dag vil nogen læse vores ord og vide, hvordan det var at leve i sådan en tid.”

Alfie løftede pakken op til sine læber. ”Helt sikkert. Drengen passer godt på dem. Vi ved ikke, om vi ses igen, vel? Måske ikke her.”

”Vi er kun adskilt et kort øjeblik, tænker jeg.” Lori smilede. ”Jeg er blind, men jeg skal se. Og det første ansigt, jeg kommer til at se ...”

”Ja. Lyset. Alle de dages shiva for alle dette livs sørgende ... De vil slutte,” tilføjede Jakob.

Shimon vendte sig væk fra dette sidste farvel for trioen, der havde været igennem så meget sammen. Han trak sig tilbage til sin fars studerekammer og lagde sig på den slidte lædersofa. Han lukkede øjnene og faldt i søvn med det samme.

Der kunne være gået timer, da Alfie lydløst trådte ind i værelset. Shimon følte den gamle kæmpes tilstedeværelse svæve over sig. Han åbnede øjnene.

Alfies medfølelse stirrede ned på ham. Den gamle mand lagde pakken fra Lori og Jakob på skrivebordet. ”Deres historie. Vores historie. Også min sammen med deres. Alle er gået nu.”

Shimon satte sig op og vuggede hovedet i hænderne. ”Jeg faldt i søvn.”

”Det er klart. Det er godt at sove, når man er ked af det. Jeg har også noget andet til dig.” Alfie tog et brev op af lommen. ”Fra din far. Han sagde til mig, at når han var væk, skulle du have dette.”

Shimon stirrede på den velkendte håndskrift på den rene, hvide konvolut. ”Han vidste det.”

”Det er klart. Som jeg sagde, hvis vi lever længe nok, skal vi alle dø. Læs. Han gemte det bedste til sidst.”

Shimon sukkede, da han brød seglet og begyndte at læse.

*Kæreste Shimon,*

*Det er den syvende dag. Afslutningen på shiva. I syv dage har jeg igen været hos min kære Rakel, din mor. Sørg ikke over os efter denne morgen. Sørgetiden er ovre. I andre breve, som du og dine brødre og søstre har læst siden min død, har jeg fortalt, hvor meget din mor og jeg elskede jer alle. Jeg har efterladt instruktioner til Alfie om at give dig dette brev på den syvende dag efter vores adskillelse. Alfie vil føre dig alene til den sidste gave. I denne gave er fremtiden. Nutiden er kort. Der er kun håb for dem, der griber Sandhedens ærme, når han går forbi. Alfie vil vise dig vejen.*

*De kærligste tanker,  
baruch atem b'shem Yeshua,  
far*

Shimon løftede øjnene og så, at Alfie allerede havde åbnet den skjulte indgang, der førte ned til Rullernes Kammer.

”Åh, Shimon. Din gode far gemte det bedste til sidst. Han så denne dag komme, og han satte dem til side de sidste år indtil nu. Han vidste, at du havde brug for at læse dem, når han var væk. Stik din mellemmad i lommen.” Den gamle mand lo, da han slyngede en rygsæk over skulderen. ”Jeg har også mad nok til senere. Hold fast i min skjorte. Det er ikke langt.”

De to mænd trådte ned ad de smalle trin og ned i, hvad der forekom at være en cisterne. Alfie trykkede et sted på det

mønster, der var indhugget i stenen. Et vindpust fortalte, at der var åbent til korridoren.

”Ingen spørgsmål.” Alfie holdt to fingre op, som han placerede i en rende i loftet. ”Hold fast. Det er en anden vej.”

Med en knude af ængstelse i struben klyngede Shimon sig til gamle Alfies bælte, mens de bugtede sig gennem mørket. Tunnelen, der førte til Rullernes Kammer, syntes endnu velkendt, og dog – midtvejs – hørtes den gamle mands hviskende stemme: ”Vi læser ordene fra højre mod venstre nu, ikke, Moshe? Ikke fra venstre mod højre.” Så drejede han brat til venstre.

Mens de med forsigtige, slæbende fodtrin gik nedefter, huskede Shimon alle de gange, han havde spurgt sin far, hvor de andre gange førte hen. Svaret var altid det samme: ”Når du har brug for at vide det, vil du få vist vejen.”

Minutter gik. Alfie talte igen: ”Stå stille.” Lyden af sagte tællen fulgte; så gentog den gamle mand shema: ”Hør, Israel! ...”

Skramlen fra en dørklinke, den klagende lyd fra ældgamle hængsler og skraben af sten mod hinanden angreb Shimons sanser. Et dæmpet lys strømmede ud fra en lav, smal port. Alfie strøg en tændstik og tændte et lys. Han hev i Shimons ærme og advarede ham om ikke at støde hovedet imod, når han trådte indenfor. Stenkammeret så ud til at være dimensioneret som en terning, hvor hver side var omkring tredive fod. Nøjagtigt i midten var et glat marmorbord i perfekte geometriske proportioner til rummet. Det var flankeret af to stenbænke. På bordet stod seks lerkrukker magen til dem, Shimon havde set i det meget større Rullernes Kammer.

Alfie pustede lyset ud, men rummet blev ikke mørkt. ”Se op,” instruerede han.

De malede stjerner i loftet af det hemmelige kammer syntes at funkke med en ny glans. Shimon genkendte stjernetegnene ved Messias’ fødsel, som de var observeret af vismændene og optegnet i Penuels optegnelser to årtusinder tidligere.

Tre planeter – Mars, Jupiter og Saturn – dannede en tæt konjunktion inde i Israels stjernebilde, Fiskene. Gyldne hebraiske bogstaver identificerede de rigtige navne på de himmelske lys:

*Mars var Ma'Adim, Adam.*

*Jupiter var Tzadik, Den Retfærdige.*

*Saturn var Shabbatai, Sabbattens Herre.*

”Himlen fortæller om Gud herlighed ... og om Messias’ fødsel,” hviskede Shimon sagte. ”Hvad er det her for et sted?”

Alfie bredte hænderne ud, som om han indbød til en banket i det kolde kammer neden under det sted, hvor Salomos tempel engang havde stået. ”Et mirakel.”

Shimon spejdede opad, mens han talte i en dæmpet tone: ”Jeg gik på nettet. For at efterprøve Penuels optegnelser mod videnskabelige detaljer om stjernernes placeringer det år, Jesus blev født. Jeg mailede til Tom Wickersham, en af Susans venner ved NASA. Han sendte mig en fotoserie fra et astronomiprogram – himlen over Jerusalem i år 7 og 6 f.Kr. Og der var de. Konjunktionerne. Dette ... dette loft ... det er som et planetarium.” Shimon løftede armene som for at omfavne stjernerne.

”Ja. Fuldt af skatte. Din oldefar plejede at sige: ’Alting har en betydning.’”

”Mere end det, Alfie.” Shimon vendte sit ansigt mod væggene, hvor hebraiske bogstaver, indhugget i den glatte sten, gengav ordene fra profeten Zakarias. ”Alting ... har mening.”

Alfie satte rygsækken på gulvet. Han lod fingeren løbe rundt langs kanten af en lerkrug fra det første århundrede for at tjekke forseglingen. ”Af alle sine drenge ønskede din far, at du skulle vide – så meget mere.”

Shimon rømmede sig. ”Efter at Susan og mor blev dræbt? Intifadaen? Ingen fred i Jerusalem. Intet liv for Israel, tænkte jeg. Alle de drømme, du og de andre kom her med ... kæmpede og døde ... Israels genfødsel som en nation. Det syntes alt

sammen at blive til intet. Jeg ønskede ikke at leve uden Susan og barnet.”

Han rørte ved krukken, der indeholdt Penuels første rulle. ”Og så tog du og far mig med hened. Jeg læste rullerne og så mig selv for første gang. Jeg vidste, at jeg var blind som Penuel. Jeg var en spedalsk som Lily. Bitter som Alexander. Bange som Josef. Og så – blev Jeshua født i mit hjerte. Nu når jeg går udenfor, går jeg gennem gaderne i et andet århundrede. Jeg går til Siloas Dam, hvor Penuel vaskede leret af sine øjne og fik synet igen. Jeg søger i ansigterne på alle, jeg går forbi, og tænker, at jeg vil se Penuel. Håber, at jeg vil runde et hjørne og finde Jeshua i færd med at undervise sine talmidim. Jeg drikker en kop kaffe på Starbucks – og tæller timerne. Jeg kan ikke vente med at komme tilbage hertil. For at læse. For at lære. For at lære Jeshua bedre at kende.”

Alfie svarede: ”Ja. Sandhed er som mad, ikke? Sådanne historier. De varmer en gammel mands knogler. Som en god kop te. Ja, te. Jeg tog nok med til et stykke tid. Din far sagde, at du skulle begynde med Penuels Den syvende dag. Den fortæller om fremtiden. Alt det, de siger, de gerne vil vide i verden udenfor, men som de ikke virkelig ønsker at vide. De ser det, men de ved ikke, hvad det betyder.”

Shimon lagde seks ruller i rigtig rækkefølge, alle markeret med Penuels navn: Guds ansigt. I det store bibliotek havde Shimon set tusinder af andre beholdere. Hver krukke indeholdt en personlig øjenvidneberetning fra Jerusalems lange historie. Dette mindre kammer var et varsel om noget større end alle de andre historier tilsammen.

Shimon kunne dårligt tale. Hans tanker tumlede ud i en malstrøm: ”Hvordan skal vi nogensinde... hvordan skal jeg nogensinde kunne nå at læse dem alle? Dem alle sammen. Far fortalte mig, at hver rulle repræsenterer et liv. En begivenhed. Et mirakel. Jeshua gjorde så meget mere. Så meget, der aldrig blev optegnet. Alle bøger i hele verden kunne ikke rumme det hele.<sup>1</sup> De var virkelige, disse mennesker. Mere end bare navne i en historie.”

Knoerne på Alfies hænder var hævede. Han rodede i en lædermappe, før han tog et enkelt stykke papir op. ”Her. Listen over, hvor din far og jeg startede i 1948. Din far. Det her var hans favorit.” Alfies stemme gav genlyd i rummet. ”Her er det. Her. Læs. Det var hans største favorit. Han gemte den til dig, fordi han vidste, at du ville behøve den mest. Og jeg har te med. Frisklavet. Der er ikke flere kiks. Vi burde tage kiks og abrikosmarmelade og brød med ned i morgen. Din mor lavede altid gode scones og sendte med. Og sandwicher. Vi var aldrig sultne, da Rakel levede.”

Kæmpen med de ludende skuldre gik tungt hen mod arbejdsbordet. Han greb den lerkrukke, der på hebraisk var mærket med Den syvende dag. Den var forsegleet med Penuels mærke. Alfie lo. ”Ah! Jeg kan også bedst lide den her.”

Shimon rynkede panden. ”Ok, manden, der var født blind. Hvad så han ellers?”

”Det får du at se. Den bedste indtil nu”

”Du kan lide dem alle.”

Alfie nikkede. ”Penuels historier, ja. Denne her er et bevis.”

”Bevis på hvad?”

”Din far sagde, at denne her ... er en tidsmaskine.”

Shimon studerede de malede stjerner, der glødede på nattehimmelen over Jerusalem to årtusinder tidligere. ”Det var en vinterhimmel?”

Alfies matte øjne glimtede af tilfredshed. ”Næsten *hanukkah*. Barnet i krybben er blevet voksen. En mand. Hanukkah nærmer sig. De er i Galilæa. Alle er bange, men ... han er ikke bange. Det er jeg heller ikke. Hanukkah. Jeg kan lide lysene. Det bedste til vores sidste rejse.”

”Sidste?”

Alfie nikkede. ”Jeg er næsten hjemme. Næsten ved enden. Men du bliver ikke alene. De kommer alle for at høre dig læse.”

”De?” spurgte Shimon den gamle mand.

”Ja, Shimon. Dem.” Alfie pegede med tommelfingeren mod portalen. ”De våger altid over os.”

Shimon løftede øjnene og håbede at se de engle, Alfie talte om med en sådan sikkerhed. Der var ingen.

”Nå?” Alfie nikkede ivrigt til Shimon, for at han skulle åbne seglet og tage Penuels syvende rulle. Dokumentet var omvundet med en skarlagensrød klud og svøbt i linned, ligesom det, der blev brugt til et liglagen. Den var mindre og lettere end de andre ruller.

Shimon viktede forsigtigt dækket af. Fåreskindet havde mere end bare overlevet to tusinde år. Det virkede lige så friskt og smidigt, som da det var nyt.

Alfie klappede i hænderne og kluklo, som om nogen havde talt til ham. ”Kom nu! Det begynder nu! Skynd dig, Shimon. Kan du se? De kommer. Skinnende. Lyse. Sendt! De kommer ... glæden kalder på dem. Lige der!” Han bøjede hovedet mod enden af bordet, da Shimon åbnede dokumentet. En kvist presset lavendel faldt ud af rullen, og pludselig fyldtes kammeret med den søde duft. ”Shalom,” græd Alfie og hilste de usynlige gæster med glæde. ”Så mange af jer i dag! Shimon, det er de gyldne! De høje! De er kommet for at høre dig læse Penuels historie ligesom din far.”

Shimon blinkede over mod stedet, hvor Alfie sagde, at englene var forsamlet. Var der et glimt af uventet lys? Den svage raslen af vinger?

Pludselig bukkede Alfie og tiltalte den tomme luft: ”Shalom! Ja, I må blive sammen med Shimon, når jeg tager af sted. I dag er det Penuels Den syvende dag. Tak. Tak.” Han satte sig, støttede hovedet i hænderne og betroede Shimon med en hvisken: ”Læs godt, min dreng. De er kommet en lang vej for at høre dette. De vil gerne høre det igen. Hvad Penuel så den dag! En trist, trist historie. En ven ... dør. Men alligevel også glad. Du skal ikke være bekymret. Den bedste nogensinde, sagde jeg, da han læste den for mig første gang. 1948. Over os dansede demonerne i gaderne ... brændte det jødiske kvarter ned. Synagoger brændte og brændte over vores hoveder. Så mange gode venner døde. Haj Amin Husseini fortalte verden, at der ikke var nogen jøder tilbage i Jerusalems gamle bydel.



Sagde, at der aldrig ville komme nogen jøder her igen. Han vidste ikke noget om os to hernede – eller englene, der var sammen med os. Moshe og mig hernede under Tempelbjerget. Det er her Jerusalems sten venter på, at han skal komme. Her, Israel lever. Din far åbnede bøgerne og læste og læste. De bedste historier i Himlen og på jorden lige siden den dag, den ene bror første gang dræbte den anden. Den syvende dag var det – fremtiden. Aldrig var der sådan en dag ...”